

”Minulla ei ollut mitään suunnitelmia taikka toivoa. Nyt on selkeät suunnitelmat ja luotan siihen, että pärjään.”

TYÖPAJATOIMINNAN SOVARI 2023: KESKEISET VALTAKUNNALLISET TULOKSET

Reetta Pietikäinen, Into – etsivä nuorisotyö ja työpajatoiminta ry

Sisällys

Sovari-mittari kuvaa työpajatoiminnan vaikutuksia.....	3
Valmentautujien kokemuksia työpajatoiminnan toteutuksesta.....	4
Valmentautujien kokema sosiaalinen vahvistuminen työpajajakson aikana	11
Valmentautujien kuvauksia työpajatoiminnan vaikutuksista	15
Valmentautujien kuvauksia työpajatoiminnan kehittämistarpeista	19
Sovariin vastanneet valmentautajat	24

Into – etsivä nuorisotyö ja työpajatoiminta ry 2024

Sovari-mittari kuvaa työpajatoiminnan vaikutuksia

SOVARI – SOSIAALISEN VAHVISTUMISEN MITTARI on työpajatoiminnan ja etsivän nuorisotyön vaikuttavuuden mittari. **Sovari kuvaa työpajatoiminnan ja etsivän nuorisotyön sosiaalisesti vahvistavia vaikutuksia nuorten ja valmentautujien omien kokemusten avulla.** Sovarin tuottama tieto täydentää tilastollista dataa nuorten ja valmentautujien sijoittumisesta koulutukseen, työhön tai muihin palveluihin.

Sovari-mittarin avulla saadaan valtakunnallisesti yhdenmukaista ja vertailtavaa tietoa, jota hyödynnetään palveluiden kehittämisessä sekä niiden merkityksen ja tarpeen osoittamisessa päättäjille, rahoittajille ja muille sidosryhmille. Valmentautujien osallistuminen Sovari-kyselyyn myös varmistaa, että heidän näkemyksensä otetaan toimintaa kehitettäessä huomioon. Tämä vahvistaa heidän osallisuuttaan.

Sovarin ylläpidosta vastaa Into – etsivä nuorisotyö ja työpajatoiminta ry opetus- ja kulttuuriministeriön (OKM) tukemana. Mittari perustuu anonyymiin nettikyselyyn. Sovari tuottaa organisaatiokohtaisia, alueellisia ja valtakunnallisia tunnuslukuja sekä nuorten ja valmentautujien omin sanoin kuvaamia kokemuksia toiminnan vaikutuksista. Sovari on ollut käytössä vuodesta 2016 ja se on juurtunut työpajakentälle laajasti.

Työpajatoiminnan Sovari sisältää kaksi arviointiosiota:

1. työpajatoiminnan **toteutuksen** arvioinnin ja
2. sen **vaikutusten** arvioinnin **sosiaalisen vahvistumisen** näkökulmasta.

Sovari-kyselyn ensimmäisessä osiossa valmentautijat arvioivat työpajatoiminnan **toteutusta ja laatua**. Keskeisiä osa-alueita tässä ovat **1) työtehtävät ja osallisuus**, **2) yhteisöllisyys** sekä **3) työ- ja yksilövalmennuksessa** tarjottu ohjaus ja tuki (kuvio 1). Nämä ovat kolme keskeistä kulmakiveä, joihin sosiaalinen vahvistaminen työpajatoiminnassa perustuu.

Kuvio 1. Työpajatoiminnan toteutuksen arviointiteemat Sovarissa.

Sovari-kyselyn toisessa osiossa valmentautijat arvioivat **sosiaalisen vahvistumisen kokemuksiinsa** työpajakajon aikana viidellä osa-alueella. Valmentautuja arvioi, onko hän kokenut muutosta sosiaalisen vahvistumisen eri osa-alueilla palvelujakson aikana ja minkä suuntaista muutos on ollut.

Sovari-mittarin **sosiaalisen vahvistumisen** osa-alueita ovat **1) itsetuntemus**, **2) sosiaaliset taidot** ja **3) elämäntähtäminen** (kuvio 2). Lisäksi osa-alueisiin kuuluvat **4) arjen asioiden hallinta** ja **5) opiskelu- ja**

työelämävalmiudet, joissa sosiaalinen vahvistuminen ilmenee käytännössä arjessa suoriutumisenä sekä etenemisenä opintojen ja työelämän poluilla.

Kuvio 2. Sosiaalisen vahvistumisen osa-alueet Sovarissa.

- **Työpajojen Sovari 2023 -kyselyyn vastasi vuoden aikana yhteensä 4 897 valmentautujaa.**
- **Omat Sovari-tuloksensa sai 132 työpajaa ja 220 työpajajaksikköä tai -ryhmää.**

Tässä raportissa esitellään työpajojen keskeiset valtakunnalliset Sovari-tulokset vuodelta 2023. Raportissa kuvataan ensin valmentautujien näkemyksiä työpajatoiminnan toteutuksesta ja laadusta. Tässä käsitellään myös työpajatoiminnan suositeltavuutta valmentautujien näkökulmasta sekä valmentautujien tuen tarpeita ja tuen saamista työpajatoiminnassa. Tämän jälkeen tarkastellaan valmentautujien kokemaa sosiaalista vahvistumista työpajajakson aikana. Sen jälkeen tuodaan esille valmentautujien omin sanoin kirjoittamia kuvauksia työpajatoiminnan tarjoamista kokemuksista. Lopuksi nostetaan esille valmentautujien näkemyksiä työpajatoiminnan kehittämiskohteista.

Valmentautujien kokemuksia työpajatoiminnan toteutuksesta

Työpajatoiminnan toteutuksen ja laadun arviointi

SOVARI-MITTARILLA TUOTETAAN tietoa työpajatoiminnan **laadusta ja sosiaalista vahvistumista edistävien periaatteiden toteutumisesta**. Myönteiset kokemukset työtehtävissä, osallisuudessa, yhteisöllisyydessä ja valmennuksessa rakentavat perustaa sosiaaliselle vahvistumiselle. Onnistuminen työpajan tehtävissä ja myönteisen palautteen saaminen ryhmän muilta jäseniltä ja valmentajilta tuottavat valmentautujalle

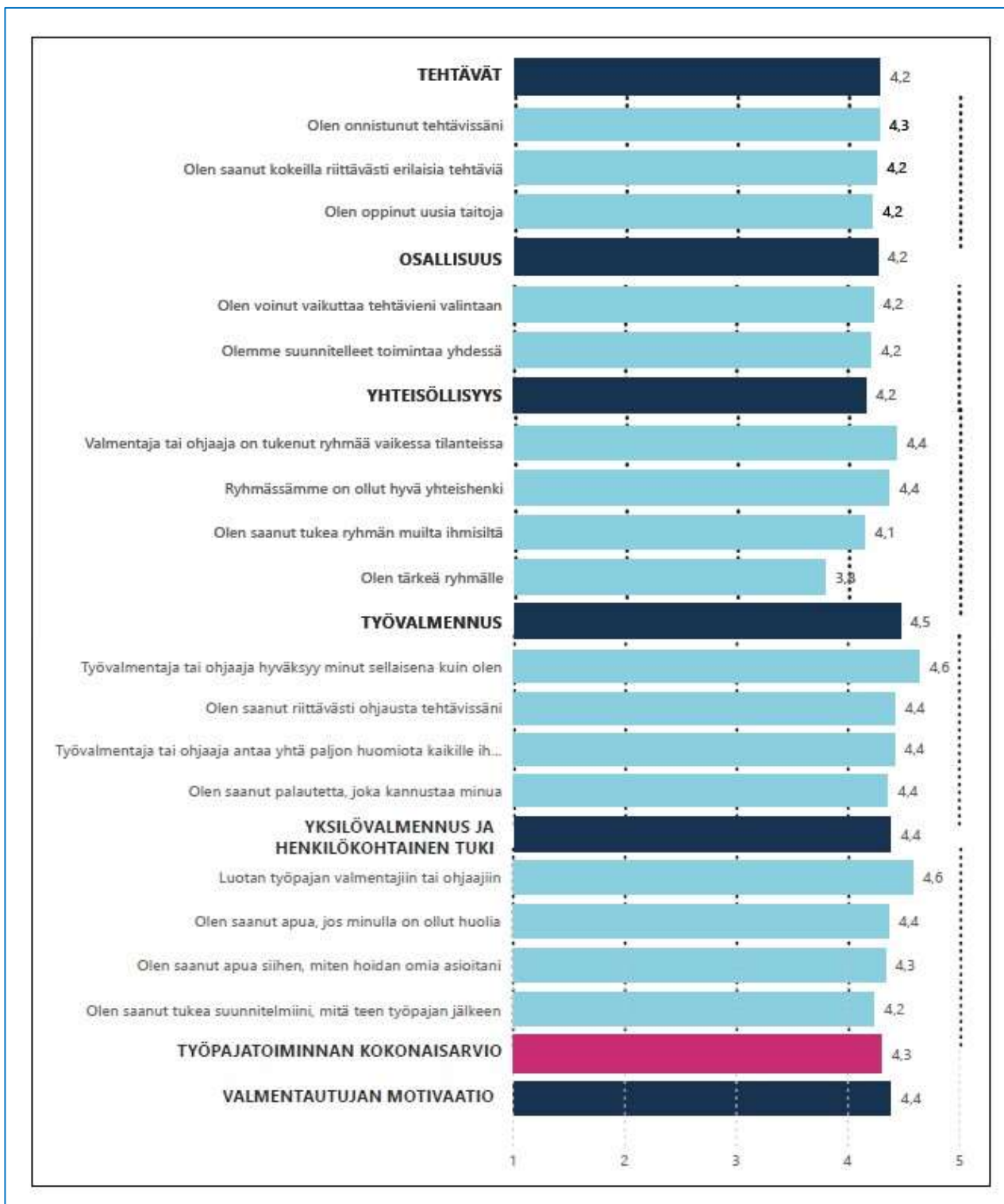
tunteen, että hänet hyväksytään omana itsenään. Vahvistuneet käsitykset omista kyvyistä, työpajayhteisössä pärjääminen sekä kannustava valmennus edistävät tavoitteisiin pyrkimistä ja oppimista.¹

Valtakunnallisten Sovari 2023 -tulosten mukaan hyvän työpajatoiminnan periaatteet toteutuvat työpajoilla melko tai erittäin hyvin. Työpajatoiminta on yleisesti laadukasta. Työpajatoiminta saa valmentautujilta hyvän kokonaisarvion 4,3 asteikolla 1–5 (kuvio 3). Parhaimpiin arvioihin ylsivät työvalmennus (4,5) sekä yksilövalmennus ja henkilökohtainen tuki (4,4). Työtehtäville ja toiminnalle annettiin 4,2, osallisuuden toteutumiselle 4,2 ja työpajan yhteisöllisyydelle samoin 4,2. Valmentautujien motivoituminen toimintaan on vahvaa (4,4).

Niiden toimintaperiaatteiden, jotka ovat saaneet keskiarvon 4,1–4,5, voidaan katsoa toteutuneen työpajatoiminnassa hyvin ja kyse on toiminnan vahvuudesta². Sovari 2023 -tuloksissa lähes kaikki valtakunnallisen aineiston arviot sijoittuvat tälle välille. Keskiarvo 3,6–4,0 merkitsee, että arvioitu periaate toteutuu kohtalaisesti, ja toiminnassa voi olla tältä osin kehittämistarpeita.

¹ Ks. Sovarin opaskirja: http://www.tpy.fi/site/assets/files/1372/tyopajatoiminnan-ja-etsivan_sovari-mittari_verkko-pdf.pdf

² <https://www.intory.fi/materiaalipankki/tyopajatoiminnan-ja-etsivan-nuorisotyön-vaikuttavuus-työkaluna-sosiaalisen-vahvistumisen-sovare-mittari/>

Kuvio 3. Työpajojen Sovari 2023 -kyselyyn vastanneiden valmentautujien työpajatoiminnan toteutukselle antamien arvioiden keskiarvot asteikolla 1–5 (N=3786).

Työpajatoiminnan kokonaisarvio ja valmentautujien motivaatio toimintaan

- Työpajatoiminnan vahva kokonaisarvio (4,3) ja valmentautujien korkea motivaatio (4,4) osoittavat toiminnan yleistä onnistumista.
- Korkea motivaatio lisää valmentautujien sitoutumista ja heidän kykyään hyödyntää työpajatoiminnan tarjoamia mahdollisuuksia. Valmentautajat kokevat työpajatoiminnan kokonaisuutena varsin positiivisesti, mikä kuvastaa toiminnan tärkeitä merkitystä heidän elämässään.
- **Valmentautujien vahva motivaatio ja hyvä kokonaisarvio kertoo, että työpajatoiminta koetaan osallistujien tarpeita vastaavana.** Tämä osoittaa, että toiminta tavoittaa kohderyhmänsä onnistuneesti.

Työpajan tarjoamat tehtävät ja toiminta

- Valmentautajat arvioivat työpajan työtehtäviä ja toimintaa positiivisesti. Työpajat ovat onnistuneet tuottamaan valmentautujille hyvin onnistumisen kokemuksia (ka 4,3). Valmentautajat arvostavat myös työpajan mahdollistamien uusien taitojen oppimista (ka 4,2) ja tehtävien monipuolista kokeilua (ka 4,2).
- **Tulokset osoittavat, että työpajojen tehtävät tukevat hyvin valmentautujien omien vahvuuksien löytymistä, osaamisen ja taitojen kehittymistä sekä itsetuntoa.** Valmentautujille on järjestetty sopivan haastavaa toimintaa ja töitä.
- Osa valmentautujista hyötyisi edelleen työtehtävien monipuolisuuden vahvistamisesta ja oppimismahdollisuuksien laajentamisesta.

Työpajatoiminnassa mahdollistuva osallisuus

- Osallisuus tehtävien suunnitteluun (4,2) ja toiminnan valintaan (4,2) saa valmentautujilta hyvät arviot.
- **Tulosten mukaan valmentautajat kokevat työpajatoiminnassa vaikuttamisen mahdollisuuksia ja osallisuutta.** Tämä vahvistaa osallistujien tunnetta siitä, että heidän mielipiteensä ja valintansa ovat arvokkaita. Se myös auttaa heitä toimimaan erilaisissa yhteisöissä ja vahvistaa aktiivista kansalaisuutta.
- Osalla työpajoista osallistumisen syventämistä voisi kehittää esimerkiksi antamalla valmentautujille vielä enemmän vastuuta päätöksenteossa ja toiminnan suunnittelussa.

Työpajatoiminnan yhteisöllisyys

- Työpajaryhmien hyvä yhteishenki (4,4) ja valmentajilta saatu tuki vaikeissa tilanteissa (4,4) korostuvat positiivisesti ja saavat valmentautujilta vahvat arviot. Ryhmässä itsensä tärkeäksi tunteminen (3,8) saa valmentautujilta kuitenkin aineiston selvästi matalimman arvion.
- **Tulokset kuvastavat työpajatoiminnan yhteisöllisyyden kokemuksia vahvistavaa luonnetta. Yhteenguuluvuuden tunne ja kokemus siitä, että kuuluu johonkin ryhmään, vähentävät yksinäisyyttä, vahvistavat hyvinvointia ja tukevat mielenterveyttä.** Hyvä ryhmähenki ja vertaistuen saaminen parantavat osaltaan myös valmentautujien vuorovaikutustaitoja ja kykyä toimia ryhmässä. Työpajatoiminnan yhteisöllinen luonne ennaltaehkäisee nuorten syrjäytymistä.

- Kaikki valmentautajat eivät kuitenkaan aina tunne itseään tärkeiksi ryhmässä. Sovari-vastausten mukaan valmentautajat kokevat itsensä tärkeäksi silloin, kun heillä on jotain tärkeää annettavaa ryhmälleen, esimerkiksi he voivat auttaa tai opastaa toisiaan. Osa valmentautujista voi kokea, että he eivät vielä oman haastavan elämäntilanteensa takia pysty tähän. Itsensä tärkeäksi kokemisen vahvistamiseen onkin tärkeää kiinnittää huomiota. Osa valmentautujista voisi hyötyä esimerkiksi siitä, että yksilön roolia yhteisissä projekteissa korostetaan.

Työvalmennus

- **Tulokset osoittavat, että työvalmennus on yksi työpajatoiminnan vahvimista osa-alueista ja sen vahvuuksista.** Työvalmentajien kannustava palaute ja riittävä ohjaus (4,5) sekä työvalmentajien hyväksyntä sellaisena kuin valmentautuja on (4,6) saavat korkeat arviot.
- **Työpajojen työvalmennus tarjoaa turvallisen ympäristön, joka tukee osallistujien itseluottamusta, omien vahvuksiensa löytämistä sekä oppimista ja osaamisen kertymistä.** Hyväksyvä ja kannustava ympäristö on keskeinen elementti valmentautujien yksilölliselle kasvulle. Valmentajat toimivat tukipilareina, jotka mahdollistavat oppimisen ja onnistumisen tunteet.
- Työvalmennus auttaa valmentautujia löytämään omaa ammatillista suuntautumistaan. Se myös rakentaa työelämävalmiuksia ja varmistaa, että valmentautujilla on konkreettisia taitoja ja osaamista työmarkkinoille siirtyessään. Tämä edistää heidän integroitumistaan työelämään.

Yksilövalmennus ja henkilökohtainen tuki

- Valmentajiin luottaminen (4,6) ja henkilökohtainen tuki arjen asioissa (4,4) arvioidaan erinomaisiksi. Suunnitelmallisuus ja tuki työpajan jälkeisiin vaiheisiin (4,2) jää hieman alemmas, mutta hyvälle tasolle.
- **Sovari-tulokset osoittavat, että työpajojen yksilövalmennus vastaa hyvin valmentautujien tarpeisiin ja on yksi työpajatoiminnan vahvuuksista.** Henkilökohtaisen tuen korkea arvio korostaa kokonaisvaltaisen työtteen merkitystä. Valmentautujien tarpeet, kuten elämäntilanteiden moninaiset haasteet, sosiaalisen tuen puute ja mielenterveyshaasteet, saavat työpajatoiminnassa huomioita. **Yksilöllinen tuki luo valmentautujille turvallisuuden tunnetta ja auttaa heitä hallitsemaan arjessa kokemiaan haasteita sekä tukee jatkopoluille siirtymistä.** Tämä edistää valmentautujien kokonaisvaltaista hyvinvointia ja ehkäisee syrjäytymistä.
- Osa valmentautujista hyötyisi vielä vahvemmassa tuesta jatkopolkujen rakentamisessa ja siirtymävaiheissa eteenpäin, oli kyseessä valmentautujan tarpeiden ja tavoitteiden mukaan sitten koulutus, työllistyminen tai muu jatkopolku.

Työpajatoiminnan vaikuttavimmat elementit kiteytyvät seuraaviin asioihin, joihin valmentautajat ovat erityisen tyytyväisiä:

- Hyväksytyksi tuleminen sellaisena kuin on
- Luottamus työpajan valmentajiin
- Valmentajalta saatu tuki ryhmän vaikeissa tilanteissa
- Yhteishenki ryhmässä
- Valmentajien antaman huomion tasapuolisuus ryhmässä

- Ohjauksen riittävyys työtehtävissä
- Kannustavan palautteen saaminen
- Tuen saaminen omiin huoliin.

Työpajatoiminnan suositeltavuus

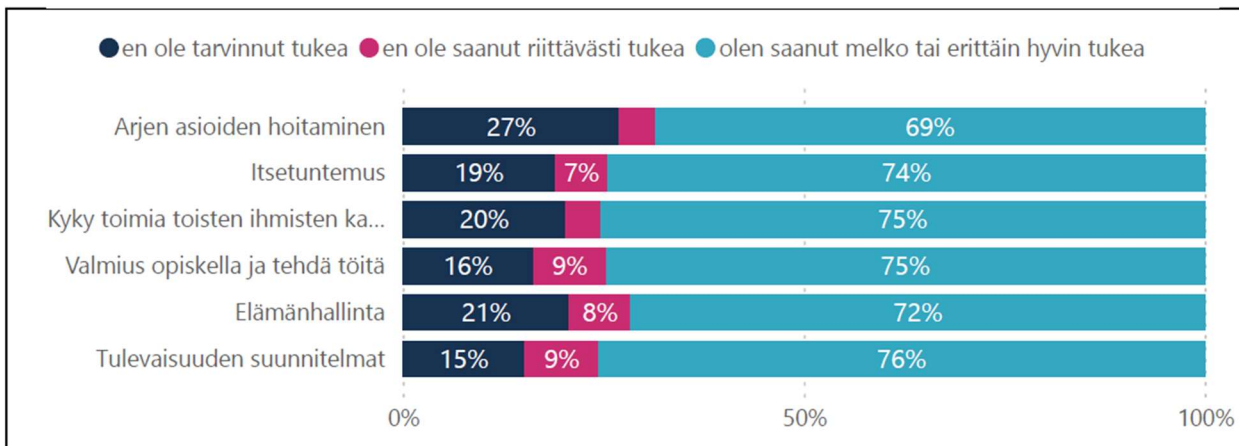
- Lähes kaikki valmentautajat suosittelevat työpajatoimintaa. **Jopa 97 % valmentautujista suosittelisi työpajatoimintaa työttömälle kaverilleen** (kuvio 4). Korkea suositeltavuus on vahva osoitus siitä, että valmentautajat kokevat toiminnan hyödylliseksi ja merkitykselliseksi. Työpajatoimintaan ollaan kokonaisuutena tyytyväisiä. **Valmentautajat myös näkevät sen toimivana ratkaisuna työttömille, jotka tarvitsevat tukea.**
- Vain 3 % vastaajista ei suosittelisi työpajatoimintaa, mikä on marginaalinen osuus. Tähän ryhmään kannattaa kuitenkin kiinnittää huomiota: se voi auttaa tunnistamaan yksittäisiä kehityskohteita tai erityistarpeita, jotka eivät ole tulleet täysin katetuiksi toiminnassa. Näitä näkemyksiä voi löytyä esimerkiksi Sovarin avoimista vastauksista.
- Tulokset osoittavat, että työpajatoiminta on valmentautujien keskuudessa arvostettua, se tuottaa positiivisia vaikutuksia ja valmentautajat kokevat sen auttaneen heitä elämänsä eri osa-alueilla. **Työpajatoiminta on onnistunut saavuttamaan tavoitteensa toiminnan eri alueilla ja vastaamaan valmentautujien tarpeisiin.**

	Ikä	%	Koko maa	Koko maa
En	144	3%	En	3%
Kyllä	4690	97%	Kyllä	97%
Yhteensä	4834	100%	Yhteensä	100%

Kuvio 4. Työpajojen Sovari 2023 -kyselyyn vastanneiden valmentautujien näkemys työpajatoiminnan suositeltavuudesta työttömälle kaverille (N=4834).

Valmentautujien tuen tarve ja tuen saaminen työpajajakson aikana

Sovarissa kartoitetaan työpajatoimintaan osallistuneiden valmentautujien arvioita eri osa-alueilla saamastaan tuesta työpajajakson aikana. Tulokset kertovat sekä tuen tarpeista että onnistumisista tuen tarjoamisessa (kuvio 5).

Kuvio 5. Työpajojen Sovari 2023 -kyselyyn vastanneiden valmentautujien kokema tuen tarve ja tuen saaminen työpajajakson aikana (N=4853).

VALTAKUNNALLISTEN SOVARI 2023 -TULOSTEN mukaan lähes kaikki työpajojen valmentautijat ovat kokeneet sosiaalista vahvistumista työpajajakson aikana (kuvio). Työpajatoiminta tukee osallistujien hyvinvointia ja toimintakykyä kokonaisvaltaisesti vahvistamalla sekä henkilökohtaisia että yhteiskunnallisia taitoja. Jopa 95 % valmentautujista kokee sosiaalista vahvistumista ainakin yhdellä osa-alueella.

- **Sovari-tulokset osoittavat, että työpajojen valmentautujien tuen tarpeet ovat moninaisia ja suurimmalla osalla oli tarve tukeen kaikilla sosiaalisen vahvistumisen osa-alueilla. Tämä kuvastaa työpajatoiminnan kohderyhmän haastavaa elämäntilannetta ja kokonaisvaltaisia yksilöllisiä tarpeita.** Suurimmat tuen tarpeet liittyivät tulevaisuuden suunnitelmiin, kykyyn toimia toisten ihmisten kanssa sekä valmiuteen opiskella ja tehdä töitä.
- Vaikka osa valmentautujista ei kokenut tarvetta esimerkiksi arjen asioiden hoitamiseen liittyvään tukeen, suuri osa valmentautujista hyötyi selkeästi valmennuksesta myös sen osalta.
- **Valtaosa valmentautujista arvioi saaneensa riittävän hyvää tukea työpajatoiminnassa. Enemmistö koki saaneensa melko tai erittäin hyvin tukea kaikilla osa-alueilla:** tulevaisuuden suunnitelmat (76 %), valmius opiskella ja tehdä töitä (75 %) sekä kyky toimia toisten ihmisten kanssa (75 %) erottuvat vahvoina. Itsetuntemus (74 %) ja elämänhallinta (72 %) seuraavat hyvin läheltä. Tuen saanti on yleisesti hyvällä tasolla työpajatoiminnassa: tukea tarvinneista valtaosa on kokenut tuen ainakin melko riittäväksi.
- Riittämättömän tuen osuus oli varsin pieni (4–9 %) kaikilla osa-alueilla. Eniten riittämättömäksi koettua tukea liittyi tulevaisuuden suunnitelmiin (9 %) ja valmiuteen opiskella ja tehdä töitä (9 %). Vähiten riittämättömää tukea koettiin itsetuntemuksessa (4 %) ja arjen asioiden hallinnassa (4 %). Osa valmentautujista hyötyisi kuitenkin vahvemmassa tuesta etenkin tulevaisuuden suunnitteluun sekä opiskelu- ja työelämävalmiuksiin, ja näihin kokemuksiin kannattaakin kiinnittää erityistä huomiota. Näin

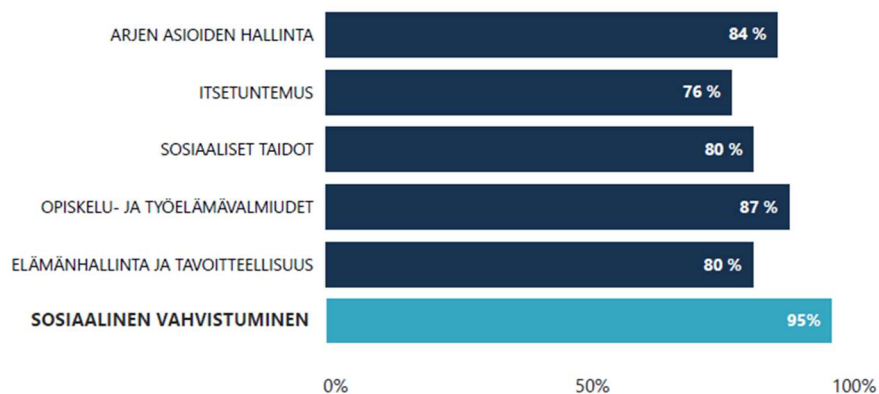
varmistetaan, että jokainen valmentautuja saa tarvitsemansa tuen, ja edistetään tavoiteltuja muutoksia heidän elämässään.

Sovari-tulokset osoittavat, että työpajatoiminta tarjoaa laadukasta tukea ja pystyy vastaamaan kohderyhmänsä moninlaisiin tarpeisiin onnistuneesti. Oikea-aikainen ja tarpeisiin kokonaisvaltaisesti vastaava tuki vahvistaa hyvinvointia, ehkäisee syrjäytymistä ja tukee sijoittumista koulutukseen ja työhön.

Valmentautujien kokema sosiaalinen vahvistuminen työpajajakson aikana

VALTAKUNNALLISTEN SOVARI 2023 -TULOSTEN mukaan lähes kaikki työpajojen valmentautajat ovat kokeneet sosiaalista vahvistumista työpajajakson aikana (kuvio). Työpajatoiminta tukee osallistujien hyvinvointia ja toimintakykyä kokonaisvaltaisesti vahvistamalla sekä henkilökohtaisia että yhteiskunnallisia taitoja. **Jopa 95 % valmentautujista kokee sosiaalista vahvistumista ainakin yhdellä osa-alueella.**

- Tulokset osoittavat, että työpajatoiminta tukee laaja-alaisesti sosiaalista vahvistumista ja hyvinvointia. Se tarjoaa valmentautujille valmiuksia arjenhallintaan, itsetuntemukseen, sosiaalisiin taitoihin, koulutukseen ja työelämään sekä tulevaisuuden tavoitteiden saavuttamiseen. Tämä kertoo työpajatoiminnan onnistumisesta tavoitteissaan.

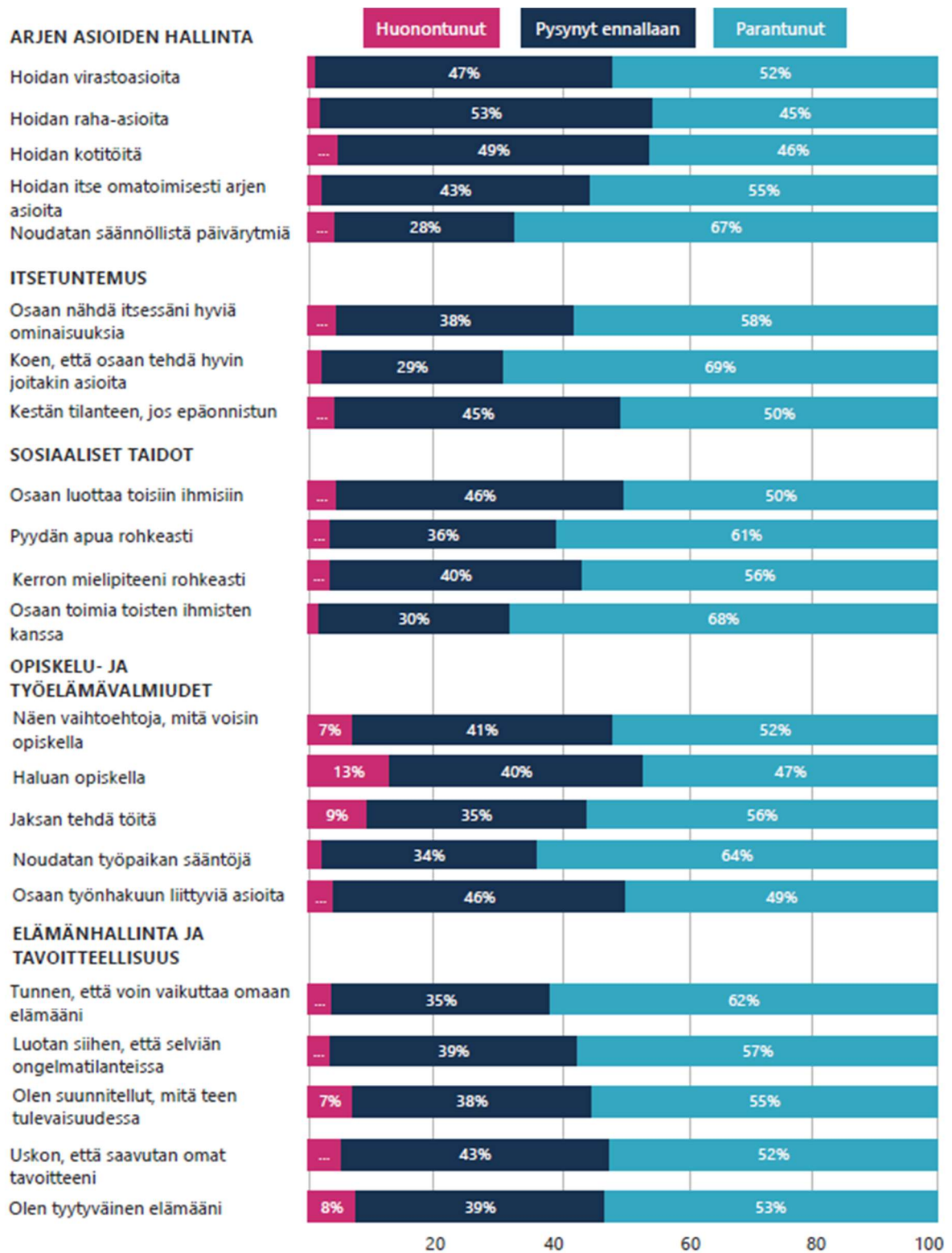

Kuvio 6. Työpajojen Sovari 2023 -kyselyyn vastanneiden valmentautujien kokema sosiaalinen vahvistuminen työpajajakson aikana (N=4628).

Useimmat valmentautajat ovat kokeneet sosiaalista vahvistumista useilla eri osa-alueilla samanaikaisesti. Tulokset kertovat sosiaalisen vahvistumisen laaja-alaisuudesta ja eri osa-alueiden yhteydestä toisiinsa: koetut edistysaskeleet yhdellä saralla liittyvät edistymisen kokemuksiin myös muissa elämäntaidoissa. Myönteisiä edistysaskelia on koettu erityisesti **opiskelu- ja työelämävalmiuksissa** (87 % valmentautujista) ja **arjen asioiden hallinnassa** (84 %). Myönteistä muutosta on tapahtunut useimmilla valmentautujilla myös

elämänhallinnassa ja tavoitteellisuudessa (80 %) ja sosiaalisissa taidoissa (80 %). Useat valmentautajat ko-
kevat myös **itsetuntemuksensa (76 %)** vahvistuneen työpajajakson aikana.

- **Opiskelu- ja työelämävalmiuksien** merkittävä parantuminen osoittaa, että työpajatoiminta tar-
joaa valmentautujille käytännönläheisiä oppimismahdollisuuksia sekä opinnoissa ja työelä-
mässä tarvittavia taitoja. Tämä tukee heitä jatkoluille koulutukseen ja työhön siirtymisessä
sekä opintojen suorittamisessa ja työelämään kiinnittymisessä.
- **Arjen asioiden hallinnan** selkeä kohentuminen kuvaa sitä, että työpajatoiminta tukee
konkreettisesti niitä arjenhallinnan perustaitoja, jotka ovat kriittisiä valmentautujien
hyvinvoinnille ja itsenäiselle elämälle. Monen kohdalla parannukset päivärytmistä arjen
tehtävien hoitamiseen ovat edellytyksiä koulutukseen ja työhön kiinnittymiselle.
- **Elämänhallinnan ja tavoitteellisuuden** vahvistuminen kertoo siitä, että työpajatoiminnassa
saadun tuen avulla valmentautajat ovat voineet rakentaa tulevaisuuden suunnitelmiaan ja
asettaa omia tavoitteitaan. Valmentautajat kokevat aiempaa vahvemmin, että he voivat
vaikuttaa oman elämänsä kulkuun ja heillä on siihen tarvittavia resursseja.
- **Sosiaalisten taitojen** kohentuminen osoittaa, että työpajatoiminta vahvistaa valmentautujien
vuorovaikutustaitoja ja kykyä toimia ryhmässä. Tämä tukee valmentautujien integroitumista
yhteisöihin opinnoissa ja työelämässä sekä laajemmin yhteiskuntaan.
- **Itsetuntemuksen** vahvistuminen merkitsee sitä, että työpajatoiminnan avulla osallistujien
kyky tunnistaa omia vahvuuksiaan ja luottaa itseensä on vahvistunut. Itsetuntemuksen kehitys
on tärkeää erityisesti heille, jotka ovat pitkään olleet koulutuksen ja työelämän ulkopuolella.
Verrattuna muihin sosiaalisen vahvistumisen muihin osa-alueisiin, koetut edistysaskeleet eivät
kuitenkaan ole niin yleisiä.

Kuvio 6. Työpajojen Sovari 2023 -kyselyyn vastanneiden valmentautujien kokemat muutokset sosiaalisessa vahvistumisessa työpajajakson aikana (N=4877).

Konkreettisesti edistyminen **arjen asioiden hallinnassa** on merkinnyt useimmiten **päivärytmin parantumista** (67 % valmentautujista) ja monen valmentautujan kohdalla myös **omatoimisuuden lisääntymistä arjen asioiden hoitamisessa** (55 %) (kuvio 7). Tämä kertoo siitä, että työpajatoiminta tukee hyvin arjenhallinnan perustaitoja, erityisesti päivärytmin ja omatoimisuuden osalta, mutta osa valmentautujista voi hyötyä nykyistä vahvemmassa tuesta esimerkiksi talousasioiden hoitamisessa.

- **Itsetuntemuksen** kohentuminen on tarkoittanut erityisesti vahvistumisen tunnetta siinä, että **osaa tehdä hyvin joitakin asioita** (69 %) ja **näkee itsessään hyviä ominaisuuksia** (58 %). Työpajatoiminta vahvistaa selkeästi osallistujien itsetuntoa ja kykyä tunnistaa omat vahvuutensa, mikä auttaa pitkällä aikavälillä syrjäytymisen ehkäisyssä. Huomiota voitaisiin kiinnittää vielä vahvemmin valmentautujien onnistumisten ja epäonnistumisten kokemusten reflektointiin.
- **Sosiaalisten taitojen vahvistuminen** viittaa etenkin parantuneeseen **kykyyn toimia toisten ihmisten kanssa** (68 %) sekä **rohkeuteen pyytää apua** (61 %) ja **tuoda esille omia mielipiteitä muiden ihmisten kesken** (56 %). Tämä kuvastaa sitä, että yhteisöllisyys ja ryhmässä toimiminen ovat työpajatoiminnan vahvuuksia, ja ne tukevat osallistujien sosiaalista integraatiota ja kykyä vuorovaikutukseen.
- **Opiskelu- ja työelämävalmiuksissa** koetut myönteiset muutokset ilmenevät **selkeimmin työelämän sääntöjen noudattamisessa** (64 %) ja **työtehtävissä jaksamisessa** (56 %) sekä **opiskeluun liittyvien vaihtoehtoja selkiytymisessä** (52 %). Pieni osa valmentautujista näyttää kokevan opiskeluhalukkuutensa heikentyneen, ja tähän ryhmään kannattaa kiinnittää erityistä huomiota. Tässä ryhmässä on todennäköisesti enemmän vanhempia valmentautujia, mutta taustasyiden selvittäminen vaatisi lisäanalyysiä. Aiemmilta vuosilta kuitenkin tiedetään, että aikuisilla myönteiset muutokset painottuvat enemmän työelämäntaitoihin kuin opiskeluun, etenkin työssä jaksamiseen ja työelämän sääntöjen noudattamiseen. Kokonaisuudessaan työelämä- ja opiskelunvalmiuksien kehittyminen edistää työllistymistä ja kouluttautumista ja ehkäisee työttömyyttä.
- **Elämänhallinnan ja tavoitteellisuuden** parantuminen on merkinnyt ennen kaikkea sitä, että valmentautuja kokee entistä vahvemmin **voivansa vaikuttaa omaan elämäänsä** (62 %). Myös **luottamus ongelmista selviämiseen** on vahvistunut (57 %) ja **omaa elämää koskevat suunnitelmat ovat selkeytyneet** useampien kohdalla (55 %). Luottamuksen vahvistuminen ja omaan elämänkulkuun vaikuttaminen tukee pitkäjänteisesti valmentautujien hyvinvointia ja osallisuutta yhteiskunnassa ja ehkäisee syrjäytymistä.

Työpajatoiminnan vaikuttavuus rakentuu erityisesti seuraaviin tekijöihin, joista valmentautajat ovat kokeneet, että työpajatoiminta on lisännyt heidän sosiaalista vahvistumistaan eniten:

- vahvistanut valmentautujien kokemusta omasta osaamisesta (69 %)
- parantanut päivärytmiä (67 %)
- vahvistanut kykyä toimia toisten ihmisten kanssa (68 %)
- parantanut työelämän sääntöjen noudattamista (64 %)
- vahvistanut tunnetta, että voi itse vaikuttaa omaan elämäänsä (62 %)
- lisännyt rohkeutta pyytää apua toisilta ihmisiltä (61 %)

Valmentautujien kuvauksia työpajatoiminnan vaikutuksista

SOVARI-KYSELYSSÄ VALMENTAUTUJIA PYYDETÄÄN kertomaan omin sanoin, **mitä hyviä kokemuksia työpajatoiminta on heille antanut**. Tässä tuhansien vastausten aineistossa osa kuvasi työpajatoiminnan antia muutamalla ytimekkäällä sanalla ja osa useilla lauseilla varsin monisanaisesti.

Vastauksissa tuli vahvasti esille kaikki sosiaalisen vahvistumisen osa-alueet. Tyypillisesti vastauksissa nousee esille edistysaskeleita useilla sosiaalisen vahvistumisen osa-alueilla samanaikaisesti, ei vain yhteen teemaan rajautuen. Vastaukset ovat osoitus sosiaalisen vahvistumisen moninaisuudesta työpajajakson aikana. Monet valmentautajat kertoivat myös yksittäisistä konkreettisista taidoista ja asioista, joita olivat oppineet työpajalla. Seuraavaan on poimittu vastauksia sosiaalisen vahvistumisen eri osa-alueitten mukaisesti.

Itsetuntemuksen vahvistuminen

Monet valmentautajat tuovat esille, että työpajatoiminta on auttanut heitä löytämään omia vahvuuksiaan, parantamaan itseluottamustaan ja vahvistamaan kykyä olla oma itsensä. He pystyvät entistä paremmin vastaanottamaan myönteistä palautetta ja hyväksymään myös epäonnistumisiaan. Useat vastaajat kertovat tuntevansa itsensä paremmin. Tämä antaa rohkeutta lähteä toteuttamaan omia toiveita ja päästä elämässä eteenpäin.

- **Vastaukset osoittavat, että työpajatoiminta luo turvallisen ympäristön, jossa osallistujat voivat reflektoida itseään ja omia vahvuuksiaan sekä tunnistaa omaa osaamistaan.** Tämä edistää itseluottamusta ja tukee yksilöitä ymmärtämään omaa potentiaaliaan. Itsetuntemus auttaa myös tunnistamaan ja asettamaan rajoja omalle jaksamiselle ja tukee mielenterveyttä. **Itsetuntemuksen lisääntyminen tukee jatkosuunnitelmien löytymistä ja valintojen tekemistä sekä omalle polulle pääsemistä.**

”Olen rohkaistunut olemaan oma itseni ohjaajien ja muiden työpajalaisten avoimen ja hyväksyvän ilmapiirin myötä. Uskallan myös yrittää uusia asioita hieman useammin kuin aiemmin.”

”Ihmisten ilmoilla on huomattavasti helpompaa olla. Olen päässyt kokeilemaan uusia asioita ilman pelkoa, että joku arvostelee minua. Käytännön vinkkejä ja neuvoja on tullut myös lisää. Minun on myös helpompaa olla oma itseni, kun muut eivät lyttää minua (pajalla jokainen saa olla semmoinen kuin on ilman pelkoa, tämä on todella tärkeää minulle)”

”Saanut itseluottamusta, uskallan mennä enemmän mukavuusalueeni ulkopuolelle. Kehittynyt arkirytmien ylläpitämisessä ja työtehtävien aloittamisessa omatoimisesti.”

”Olen saanut todella positiivisia kokemuksia ja paljon onnistumisen kokemuksia eri aihealueilla, oppinut luottamaan paremmin itseeni sekä rohkeutta toteuttaa itseäni ja suunnata kohti tulevaisuutta ja mitä se tuo tullessaan.”

”Rohkeutta ymmärtää omat taitoni ja parantanut itseluottamustani siihen mitä osaan.”

”Kun aloitin työpajalla en uskonut pystyväni palaamaan tavalliseen työelämään vielä pitkään aikaan, mutta pajalla olo on tuonut lisää itsevarmuutta omaan osaamiseen ja säännöllinen arkirytmä on

auttanut hallitsemaan terveydellisiä haasteita, jonka johdosta olen alkanut hakemaan osa-aikaisia töitä. Olen saanut paljon tukea ja kannustusta työnhakemiseen niin ohjaajilta kuin muilta pajalaisilta. Pajalla olo on ollut kaikin puolin pelkästään positiivinen kokemus ja täällä ollessani olen löytänyt itsestäni uusia vahvuuksia.”

Sosiaalisten taitojen vahvistuminen

Vastauksissaan valmentautujat kertovat kehittyneensä vuorovaikutustaidoissaan, ryhmätyöskentelyssä ja muiden ihmisten kanssa toimimisessa. Moni mainitsee saaneensa vertaistukea ja oppineensa toimimaan yhdessä muiden kanssa. Vastauksista käy ilmi, että työpajatoiminta on edistänyt vuorovaikutustaitoja ja kykyä toimia ryhmässä. Monet valmentautujat ovat rohkaistuneet ilmaisemaan omia näkemyksiään, oppineet olemaan muiden kanssa ja luottamaan ihmisiin. Useat valmentautujat kuvaavat, että arkuus muiden ihmisten seurassa ja pelko uusien ihmisten kohtaamisessa on vähentynyt työpajakson aikana. Monet valmentautujat ovat saaneet työpajalla ystäviä. Joillakin asenteet toisia ihmisiä kohtaan ovat parantuneet, jolloin ristiriidat toisten kanssa ovat vähentyneet.

- **Tulokset osoittavat, että työpajatoiminnan yhteisöllinen luonne vahvistaa sosiaalisia taitoja ja antaa tunteen yhteisöön kuulumisesta. Työpaja on vahvistanut osallisuuden kokemusta.** Valmentautujat oppivat tekemään yhteistyötä ja kommunikoimaan aiempaa paremmin muiden kanssa. Monet ovat myös muodostaneet työpajalla merkityksellisiä ja kestäviä ihmissuhteita, mikä on erityisen tärkeää haavoittuvassa asemassa oleville ja yksinäisyyttä ja ulkopuolisuutta kokeneille.

”Työpajalla työskentely on auttanut minua rohkaistumaan ja saamaan lisää itseluottamusta. Työilmapiiri on hyvä ja rento, työkaverit ja ohjaajat ovat mukavia ja heidän kanssa on helppo jutella ja tulla toimeen. Varmaan ensimmäistä kertaa elämässäni tuntuu siltä, että oikeasti kuulun joukkoon, ja että minut hyväksytään sellaisena kuin olen.”

”Parempi vuorokausirytmä, mielekästä tekemistä päiville, energiaa ja jaksamista ja intoa tehdä töitä, vuorovaikutustaidot, sosiaalisia suhteita, lisäksi olen oppinut todella paljon alasta, jossa olen työkeuhissa.”

”Paja toiminta on tuonut enemmän sosiaalisuutta elämääni. Olen kehittynyt ryhmätyöskentelyssä.”

”Arjen hallinta, aikataulutus. Sosiaaliseen kanssakäymiseen antanut paljon. En jännitä uusia keskusteluita ja uskallan jutella tuntemattomille.”

”Koen saavani vertaistukea muilta ryhmäläisiltä nepsy-haasteissa. Olen pajajaksojen aikana kehittynyt sosiaalisemmaksi itsevarmemmaksi.”

”Sosiaaliset taidot ja sosiaalisten tilanteiden/uusien ihmisten tapaamisen pelko on helpottanut ja parantunut huomattavasti paja jakson aikana ja olen saanut paljon vertaistukea.”

”Ollessani työpajalla olen tutustunut toisiin ihmisiin ja katkaissut vuosia jatkuneen yksinäisyyden ja eristymisen. Olen kehittynyt sosiaalistumisessa ja sosiaalisten tilanteiden hallinnassa.”

Arjenhallinnan vahvistuminen

Useat vastaajat korostavat, että työpajatoiminta on auttanut heitä saamaan arkeensa säännöllisyyttä, kuten päivärytmin ja rutiinien ylläpitämistä. Tämä on merkittävä edistysaskel erityisesti niille, joilla on ollut haasteita päivittäisessä elämässään. Tämä on konkreettisesti helpottanut heräämistä aamuisin, auttanut jaksamisessa ja tukenut hoitamaan kodin askareita, raha- ja virastoasioita sekä mielekkään vapaa-ajan vietossa. Työpajatoiminta on vaikuttanut myönteisesti myös päihteiden käytön ja muiden riippuvuuksien hallintaan.

- **Aineisto osoittaa, että työpajatoiminnan tarjoama strukturoitu ympäristö tukee osallistujien arjen hallintaa.** Päivittäisten rutiinien oppiminen lisää järjestelmällisyyttä ja auttaa rakentamaan pohjaa pitkäaikaiselle elämänhallinnalle. Tulokset konkretisoivat, miten työpajatoiminnan avulla monen valmentautujan arjen sujuvuus on parantunut. **Työpajatoiminta auttaa osallistujia arjenhallinnan perustaitojen kehittämisessä, kuten päivärytmin ja arkisten rutiinien ylläpitämisessä.**

”Säännöllisen päivärytmin, jota olen noudattanut yllättävän hyvin. Olen kehittynyt ruuanlaitossa, leipomisessa ja asiakaspalvelussa sekä kassatyöskentelyssä.”

”Apuja arjen asioissa (asunnon etsiminen, raha asiat)”

”Auttaa pitämään kiinni unirytmistä. Muiden kanssa toimimiseen takaisin totuttelu.”

”Olen altistanut itseäni enemmän sosiaalisille tilanteille ja ihmisille, mikä on auttanut valmiuksiani toimia ryhmässä. Olen päässyt kokeilemaan monia eri työtehtäviä, ja pääasiassa tehnyt minulle mieleisiä tehtäviä. Olen myös omaksunut rutiinin ja säännöllisen päivärytmin, mikä auttaa minua jaksamaan paremmin ja jatkossa parantaa edellytyksiäni työelämässä.”

”Säännöllisen päivärytmin ja tunteen, että kuuluu tähän yhteiskuntaan.”

”Arjen asioiden hoitaminen, päivärytmin pitäminen, päihteettömänä pysyminen.”

”Menen mukavuusalueen ulkopuolelle, Saan työni tehtyä loppuun, rytmi on kunnossa niin kuin ruokavaliio myös.”

”Arjen rytmitys on ollut mielentilaani kohentava asia ja haluan ylläpitää päivärytmiä myös lomalla/vapaapäivinä. Olen tajunnut, kuinka tärkeää on pistää voimavaroja hyvinvoinnin ylläpitoon ja jaksamiseen. Mielenmaisemani on muuttunut päihteidenkäytöstä sekä vaikeiden tilanteiden kohtaamisesta/sietämisestä. Osaan kuunnella itseäni paremmin, koska siihen on ollut mahdollisuus ja ratkaisuja pyritään tekemään minun tilanteen mukaan.”

Opiskelu- ja työelämävalmiuksien vahvistuminen

Vastauksissa valmentautujat kuvaavat työpajalla oppineensa moninaisia konkreettisia taitoja, saaneensa erilaisia valmiuksia ja kerryttäneet omaa ammatillista osaamistaan. Erityisesti käytännön työtehtävät ja niihin liittyvä valmennus koetaan hyödyllisiksi. Valmennus on myös tarjonnut näkökulmia ja vaihtoehtoja tulevaisuuden suunnitelmiin. Moni on oppinut myös hakemaan työpaikkoja, saanut tukea opintoihin hakeutumiseen ja osa lisäksi suorittanut työpajalla opintoja. Työpaja on tarjonnut monelle mahdollisuuden vahvistaa työkykyä, saada kaivattua työkokemusta ja toiminut matalan kynnyksen työssäkäyntimahdollisuutena. Useat valmentautujat ovat työpajatoiminnan avulla saaneet jäsenettyä opiskeluvaihtoehtojaan ja saaneet itseluottamusta pärjäämisestään opinnoissa ja työelämässä.

- **Vastaukset osoittavat, että työpajatoiminta auttaa valmentautujia oppimaan konkreettisia työelämässä ja opinnoissa tarvittavia taitoja ja lisää heidän valmiuksiaan kohdata työmarkkinoiden ja koulutusjärjestelmän vaatimukset. Tämä edistää siirtymistä työelämään tai opintoihin.** Ai-neisto osoittaa, että työpajatoiminta vahvistaa konkreettisia työelämä- ja opiskelutaitoja sekä lisää valmiuksia jatko-opintoihin tai työllistymiseen.

”Työpaja on antanut minulle todella paljon eväitä elämään. Olen oppinut hyödyllisiä työelämän taitoja, kuten organisointia ja asiakaspalvelutaitoja, joita voin hyödyntää tulevaisuudessa eri aloilla. Lisäksi työpaja on antanut minulle uskoa tulevaisuuteen ja omiin kykyihini.”

”Olen suorittanut tietojenkäsittelytieteen opintoja (kaikille avoimet MOOC-kurssit) melko hyvällä menestyksellä, eli enköhän ole oppinutkin jotakin.”

”Ammatillinen kehittyminen luonto- ja ympäristöalalla on ollut huimaa. Olen voinut myös suorittaa loput vaadittavat näytöt ja valmistunut sen avulla.”

”Opiskelun uudelleenaloittaminen tuntuu vähemmän ylitsepääsemättömältä urakalta, kursseja löytyy eikä ne käy mitään älytöntä tahtia.”

”Pajalla sain selvitettyä mikä ala minua kiinnostaa ja sain apua haettua kouluunkin ja mahdollisen työpaikankin. Olen kehittynyt sosiaalisemmaksi, sekä esim. editoinnissa, valo- ja videokuvaamisessa, valo- ja äänitekniikassa.”

”Ennen kaikkea: Olen saanut motivaation taas opiskella, eli olen hakenut ammattitutkintoa vastaavaan pitkään koulutukseen. Eli kohdaltani on mennyt täydellisesti tämä (kokonaisuudessaan) media-paja aikani. Tämä hakuprosessi on omien ohjaajieni ansiota, he tukivat minua kaikessa alkuhausta ja etsimisessäni sopivaa opiskelupaikkaa sekä älyttömässä byrokratihässäkässä, luoden samalla prosessin aikana uskoa ja suurta innostusta että voin vielä alkaa opiskelemaan. Suuri kiitos --, oli käytännön tukena ja apuna hakuprosessissa.”

Elämönhallinnan vahvistuminen

Monet vastaajat kokevat, että työpajatoiminta on antanut heidän elämälleen suuntaa ja auttanut asettamaan omia tavoitteita. Useat valmentautajat kuvaavat saaneensa työpajatoiminnasta elämäänsä merkitystä ja sisältöä. Heidän tulevaisuuden suunnitelmansa ovat selkeytyneet. Elämönhallinta on luottamusta siihen, että pärjää elämässään ja erilaisten haasteiden edessä. Se on kykyä jäsentää tulevaisuuden suunnitelmiaan ja uskoa siihen, että omat tavoitteet ovat saavutettavissa. Hyvä elämönhallinta antaa välineitä tunnistaa ja toteuttaa itselle tärkeitä asioita ja tehdä asioita omien tavoitteidensa ja unelmiensa eteen.

- **Tulokset osoittavat, että työpajatoiminta auttaa osallistujia asettamaan tavoitteita ja hahmottamaan tulevaisuuden suuntaa, mikä tukee pitkäaikaista elämönhallintaa.** Työpajatoiminnan yksilöllinen tuki ja tavoitteellinen valmennus auttavat osallistujia hahmottamaan pitkän aikavälin tavoitteita ja uskomaan niiden saavuttamiseen. **Tämä vahvistaa yhteiskunnallista osallisuutta.**

”Tulevaisuuden suunnitelmat ovat selkeytyneet ja olen saanut tukea suunnan löytämisessä.”

”Minulla ei ollut mitään suunnitelmia taikka toivoa. Nyt on selkeät suunnitelmat ja luotan siihen että pärjään.”

”Työpaja on tuonut vaihtoehtoja, näköalaa ja luottoa tulevaan.”

”Omat elämäntavoitteet ovat selkeytyneet ja olen saanut tukea arjessa pärjäämiseen sekä neuvoa ja ohjausta koulutus- ja työllistymisasiassa.”

”Työpaja on auttanut minua jaksamaan arjen askareissa sekä tuonut minulle tulevaisuuden suunnitelmia sekä haaveita, jolloin itse pystyn suosittelemaan kaikille, jolla on samanlainen tilanne elämässä kuin minulla, jotta pääsisi eteenpäin elämässä, niin työpaja on auttanut suunnittelemaan sekä tuomaan uusia haaveita ja tavoitteita.”

”Paja on tuonut tosi hyviä sosiaalisia suhteita, ja paja on toiminnallaankin tukenut vuorovaikutustaitojen kehittämistä, jota olen halunnut päästä toteuttamaan. Olen myös alkanut ottamaan hallinnan elämästäni ja näen suuntia, minne edetä, rohkeastikin.”

”Jakso täällä on vahvistanut käsitystä itsestäni ja siitä, että pärjään. Olen saanut henkilökohtaisiin ongelmiini apua, pyytämättä. Olen kiitollinen tuesta ja avusta.”

Valmentautujien kuvauksia työpajatoiminnan kehittämistarpeista

SOVARI-KYSELYSSÄ VALMENTAUTUJIA PYYDETÄÄN kertomaan omin sanoin, millaisia miten työpajan toimintaa voitaisiin kehittää ja millaisia huonoja kokemuksia työpajatoimintaan on liittynyt. Nämä ovat jokaisen työpajan omista Sovari-tuloksissa erityisen tärkeitä käsiteltäviä palautteita. Ne antavat pohjaa toiminnan kehittämiseksi ja sen suuntaamiselle vastaamaan yhä paremmin valmentautujien tarpeita.

Valtakunnalliset tulokset osoittavat, että valmentautajat ovat pääosin työpajatoimintaan tyytyväisiä ja toiminnan kehittämistarpeet vaihtelevat työpajoittain. Monien valmentautujien oli vaikea määritellä, miten työpajatoimintaa voitaisiin parantaa, koska he kokevat sen niin antoisaksi. Osa myös toivoi, että työpajatoiminnasta viestittäisiin nykyistä enemmän, jotta useampi löytäisi sinne.

”En osaa sanoa muuta, kun teette hyvää työtä nyt jo ja autatte niin paljon, kun voitte.”

”Tää on aika tosi hyvä kokonaisuus jo nyt :) Ainoa mikä tulee mieleen, on se, että olis enemmän näkyvyyttä. Kun nyt tosi moni, jolle oon tästä pajasta puhunut, ei oo ikinä kuullukaan siitä. Esim. jotkut videot projekteista ja retkistä tms. vois tuoda näkyvyyttä.”

Valmentautujien näkemykset toiminnan kehittämistarpeista liittyvät **työpajan tehtäviin ja toimintaan, työ- ja yksilövalmennukseen, yhteisöllisyyteen** sekä **toiminnan organisointiin ja resursointiin**. Seuraavaan on koottu teemoittain, mitä epäkohtia valmentautajat ovat havainneet työpajatoiminnassa tai mitä asioita he kehittäisivät työpajalla.

Valmentautujien esille nostamat kehittämisenäkökohdat voivat antaa kaikille työpajoille tärkeää tietoa siitä, mihin työpajatoiminnassa on syytä kiinnittää huomiota ja millaiset asiat vaikuttavat valmentautujien tyytyväisyyteen. Valmentautujien vastauksista on mahdollista poimia ideoita, miten työpajatoimintaa voidaan kehittää edelleen.

Työpajan tehtävät ja toiminta

Vastuksissa korostuu, että valmentautajat arvostavat tehtäviä, jotka vahvistavat osaamista ja tuovat merkityksellisyyttä arkeen. **Osa valmentautujista kaipaa työpajatoiminnalta vielä nykyistä enemmän monipuolisuutta ja vaihtelevuutta sekä tehtäviä, jotka vastaavat entistäkin paremmin heidän omia tarpeitaan ja kiinnostuksenkohteitaan.** Haasteellisuuden kasvattamista ja tavoitteellisten projektien lisäämistä toivotaan myös paikoin.

Työpajatoiminnan tarjoamat tehtävät ja toiminta koetaan yleisesti mielekkäiksi ja hyödyllisiksi, erityisesti niiden käytännönläheisyyden, joustavuuden ja valmentautujien tarpeisiin räätälöitävyyden ansiosta. Osassa vastauksista nousee esille, että tehtävät voisivat myös valmentaa vahvemmin työelämän vaatimuksiin. On selvää, että työpajatoiminnan resurssit tuovat tehtäville ja toiminnalle reunaehdot. Osa vastaajista myös viittasi tähän ja vaati toiminnalle enemmän rahoitusta.

”Ehkä voisi enemmän olla mahdollisuuksia tehdä, vieläkin nykyistä monipuolisemmin, itseä kiinnostavia asioita. Mutta nykyäänkin hyvin on saanut tehdä erilaisia asioita, ei ole kahta samanlaista päivää ollut :)”

”Välillä voisi olla hieman haastavampia tehtäviä.”

”Paremmat työkoneet helpottaisi, niiden kanssa opettelua ja toimimista.”

”Kuitenkin täällä on tekemistä mutta mediapaja olisi hyvä. Koska nykyään suuriosa asioista tehdään tietokoneilla, jolloin se nostattaisi työpajalla hakua ja halua tulla töihin. se toisi myös monipuolisuutta ja enemmän osaajia tänne.”

”Lisää teemoja ja vierailijoita/vierailuja. Lisää tavoitteellisia projekteja/ yhteistyötä eri tahojen kanssa.”

”Nämä kehitykset eivät suoraan koske työpajaa tai ole pelkästään sen käsissä, mutta asiakastyöt/tielaustyöt yms. ulkopuolelta tulevat projektit ovat ja olivat kehittäviä projekteja ja olisi ihana, kun esimerkiksi niitä saataisiin muutamia enempi, mutta tähän tosiaan vaikuttaa aika moni tekijä.”

Toiminnan organisointi ja resursointi

Vastausten perusteella työpajatoiminnan organisointi tukee valtaosaltaan hyvin työpajojen perustehtävää. Valmentautajat kokevat, että toiminta on pääosin sujuvaa ja saavutettavaa. **Osa valmentautujista toivoo työpajatoiminnalle nykyistä parempia tiloja, laitteita ja välineitä sekä yleisiä resursseja ja rahoitusta. Osa toivoo myös laajempia vaikutusmahdollisuuksia toimintaan ja valinnanvapautta tehtävien suhteen.** Jotkut

peräänkuuluttavat myös selkeämpää tiedonkulkua ja sisäistä viestintää sekä ennakoivampaa suunnittelua. Vastauksista nousee myös esille, että resurssien lisääminen voisi myös mahdollistaa yksilöllisemmän tuen ja monipuolisemman toiminnan sekä sen tehokkaamman kehittämisen. Osa valmentautujista toivoo myös pidempiä työpajajaksoja. Tulokset osoittavat, että työpajatoiminnassa olisi tarvetta pidemmille valmennusjaksoille ja joustavuudelle, kun määritellään jakson kestoja kunkin valmentautujan tarpeiden mukaan. Kyse on usein työpajalle ohjaavan tahon linjauksista.

”Paremmat työtilat ja työvälineet olisi plussaa muttei pakollista, helpottaisi työskentelyä mutta nykyisillä resursseilla pärjää aivan hyvin.”

”Tilat ovat aika ahtaat, lisää media-alan koneita voisi olla, esim. 3D-tulostin.”

”Työpajalle voisi antaa isompi määrä rahaa ja tarvittaessa uusia keittiövälineitä, koska vanhat keittiövälineet alkavat olla hyödyttömiä.”

”Selkeämmin suunnitellut aikataulut ja niistä poiketessa ajoissa muutoksista ilmoittaminen.”

”Mahdollisuus pidempään jaksoon kuin vuosi.”

”Enemmän valinnanvapautta tehtävien tekemisen järjestyksessä ja muutenkin enemmän vapautta tehtävien valinnoissa.”

”Rahoittamalla toimintaa enemmän.”

”Olis voinut jatkua pidempään.”

”Virkistyspäivien tiedottamisen ja järjestämisen sujuvoittamisen lisäksi ei toiminnassa ole mielestäni erityisemmin kehitettävää. Jatkakaa samaan malliin! :)”

Yhteisöllisyys

Valmentautajat kokevat työpajatoiminnan yhteisöllisen luonteen tärkeäksi. Osa toivoo vielä vahvempaa panostamista ryhmähengen ja yhteenkuuluvuuden tunteen vahvistamiseen, esimerkiksi järjestämällä enemmän yhteistä tekemistä ja sosiaalisia aktiviteetteja. Tämä mahdollistaisi hyvinvoinnin ja osallisuuden vahvistamisen entistä laajemmin. Valmentautajat arvostavat työpajojen inklusiivista ja hyväksyvää toimintakulttuuria, jossa jokainen kokee olevansa arvostettu. Yhteisöllisyyden ja ryhmähengen vahvistaminen lisää kuuluvuuden tunteita ja ehkäisee syrjäytymistä.

”Valmennuksen aikana saisi omasta mielestäni olla enemmän ryhmäyttävää toimintaa. On hyvä, että saa olla välillä myös omassa rauhassa, mutta koen että ryhmähengen vahvistaminen voisi piristää jokaista osallistujaa.”

”Jonkinlainen ohjaajalähtöinen yhteishenkeä luova/kehittävä toiminta voisi olla ns. jees aina välillä.”

”Suuremmalla budjetilla saisi enemmän minkä kanssa työskennellä. Ryhmäharjoitteita on jonkun verran jo pajalla, mutta ehkä ne voisivat olla säännöllisempiäkin, jotta sosialisoituminen helpottuu entisestään.”

”En osaa sanoa. Ehkä vielä enemmän tekemistä ja sellaista mihin nuoret saavat vaikuttaa. Toki kaikkien voimavaroja kuunnellen. Sekä olisi kiva, että olisi enemmän mahdollisuuksia lähteä pienille päiväreissuille, mutta raha tulee varmasti siinä vastaan.”

”Enemmän yhteisöllisyyttä, ryhmäytymispäiviä (esim. hauska aktiviteetti nuorille, jossa tutustutaan)

”Lisää hauskoja yhteishetkiä ja fyysisiä pelejä silloin tällöin.”

”Erilaisia retkiä ja yhteistä toimintaa- etenkin pajojen välistä kontaktia olisi mielestäni kiva lisätä (mie-luiten vapaaehtoisesti).”

Työ- ja yksilövalmennus

Valmentautajat kokevat työpajan tarjoaman valmennuksen ja yksilöllisen tuen tärkeäksi ja työpajatoiminnan selkeäksi vahvuudeksi. **Osa valmentautujista kaipaa kuitenkin vielä vahvempaa valmennuksellista tukea.** Vastauksista nousee toiveita laajemmasta tuesta ja ohjauksesta työtehtävien oppimisessa ja perehtymisessä sekä erilaisissa henkilökohtaisissa haasteissa. Osa tuo esille, että valmentautujille pitäisi olla enemmän aikaa ja mahdollisuuksia yksilöllisiin keskusteluihin. Työ- ja yksilövalmennus on työpajatoiminnan ydintekävä, ja sen vahvistaminen tukee valmentautujien tavoitteiden saavuttamista ja toiminnan vaikuttavuutta. Kyse on yksinkertaisesti ennen kaikkea siitä, että työpajoilla tulisi olla riittävä määrä valmentajia ja siten mahdollisuuksia kokonaisvaltaisen valmennuksellisen tuen tarjoamiseen. Valmentautujilla on monenlaisia henkilökohtaisen ja intensiivisen tuen tarpeita, joten työpajatoiminnassa on tärkeää turvata riittävät resurssit yksilövalmennukseen.

”Haluaisin enemmän yksilöohjausta ja keskustelua esim. ohjaajan kanssa.”

”Enemmän ohjaajia.”

”Alussa olisi kaivannut vähän enemmän ohjausta ja perehdytystä.”

”Mielestäni työpajalla pitäisi olla enemmän yksilöllistä ohjausta, jossa paneudutaan vielä tarkemmin asiakkaiden tarpeisiin. Pidän ryhmäohjauksesta, mutta yksilön ohjaus olisi minun kohdalla myös hyödyllistä. Koen, että en pysty aina pyytämään apua ohjaajalta, koska he ovat kiireisiä ryhmän ohjaamisessa.”

”Ehkä toivoisin hieman lisää henkilökohtaista palautetta.”

”Selkeät ohjeistukset ja opetusta enemmän tehtäviä varten.”

”Mielestäni yksilöohjausta voisi olla useammin. Minulle se on ollut erityisen hyödyllistä.”

”Omalta osaltani toivoisin lisää henkilökohtaista ohjausta tulevaisuuden suunnitelmien selkiyttämiseen ja mahdollisen uuden ammatin valintaan liittyvissä asioissa.”

”Vielä voisi lisää saada tukea pajan jälkeiseen elämään. Esimerkiksi työnhaku, jos olisi vaikka päivä jolloin saisi tukea työnhakuun niin että haettaisi töitä tai koulupaikkaa yhdessä ohjaajan kanssa.”

Työpajatoiminta tuottaa käänteentekeviä kokemuksia

Sovari-tuloksissa työpajatoiminta saa kokonaisuutena hyvin myönteiset arviot valmentautujilta. **Työpajatoiminnassa saavutetaan tavoitteiden mukaisia vaikutuksia valmentautujien elämäntilanteissa. Toiminta vastaa valmentautujien moninaiisiin tarpeisiin ja sosiaalinen vahvistuminen on laaja-alaista.** On tärkeää kuulla valmentautujien kokemuksia työpajatoiminnasta ja sen vaikutuksista sekä näkemyksiä työpajatoiminnan jatkuvaan kehittämiseen.

Osa valmentautujista kirjoitti Sovari-vastauksissaan laajoja kuvauksia siitä, millaisia kokemuksia työpajatoiminta on heille antanut ja miten työpajatoiminta on vaikuttanut heidän elämäänsä ja tulevaisuutensa rakentamiseen. Vastauksissa nousee esille se, miten monet asiat valmentautujien elämässä ovat edenneet hyvään suuntaan työpajajakson aikana. **Työpajatoiminta tuottaa käänteentekeviä kokemuksia:**

”Työpaja on antanut elämäni selkeää rytmiä. On ollut päiviä, kun en ole voinut luottaa pelkkään motivaatiooni ja pajalle saapuminen on helpottanut minua tuottamaan luovaa puoltani päivittäin. Olen saapunut pajalle ja päivä on lähtenyt käyntiin, jotain hyvää on aina tapahtunut. Tai sitten ei, mutta olen kuitenkin päässyt pajan ansiosta liikkeelle ja se on hyvä. Paja on myös tarjonnut minulle selkeämpää kuvaa työmaailmasta, ja siitä millaiseen työhön haluan ja millaiseen en ehdottomasti ole kykenevä. Olen saanut intoa ja motivaatiota lähteä toteuttamaan unelmiani ja on tullut halu lähteä opiskelemaan. Tuntuu että elämässä haahuilu on nostettu esille ja ymmärrän millaista elämää tahdon elää ja millaisia askeleita pystyn ottamaan sitä kohti. Työpaja on tukenut minua tässä hyvin paljon ja jopa teki kouluhakemuksen kanssani. En olisi pystynyt tähän ilman pajan tarjoamaa apua näin luottavaisin mielin. Olen myös saanut tukea vaikeissa elämäntilanteissa keskustelemalla aikuisen kanssa, sekä yksi pajan ohjaajista jopa varasi minulle ajan -- jonne pääsin keskustelemaan raskaana aikana.”

Sovariin vastanneet valmentautajat

- **Sovari 2023 -kyselyyn vastasi yhteensä 4 897 työpajojen valmentautujaa.**
- Vastanneista 53 % oli miehiä, 38 % naisia ja 9 % oli muun sukupuolisia tai ei halunnut määritellä sukupuoltaan.
- Alle 29-vuotiaita nuoria oli vastanneista 67 %.
- Vastanneista 39 % oli suorittanut ammatillisen tutkinnon. 19 % ilmoitti, että ammatillinen koulutus tai lukio tai muu koulutus oli jäänyt kesken. Lukion oli suorittanut 13 % vastanneista. 15 % oli suorittanut pelkän peruskoulun. Ammatillisessa koulutuksessa, lukiossa tai muussa koulussa opiskeli 5 %. Korkeakoulututkinnon oli suorittanut 5 %.
- Työpajalla oli kuntouttavassa työtoiminnassa 44 %, työkokeilussa 26 %, palkkatuella 9 %, ammatillisessa koulutuksessa tai koulutussopimuksella 6 %, työpajan omalla sopimuksella 5 % ja sosiaalisessa kuntoutuksessa 3 % vastanneista.
- Vastanneista 27 % kävi työpajalla 3 kertana viikossa, 24 % 5 kertana viikossa ja 23 % 4 kertana viikossa.
- 33 % vastanneista oli aloittanut työpajalla 3–5 kk sitten, 26 % 6–11 kk sitten, 24 % 2 kk tai aiemmin ja 18 % vuosi sitten tai aiemmin.
- Sovarin käyttö kattaa koko maan melko tasaisesti.
- Sovarin lyhennettyyn kyselyyn (ei sisällä kysymyksiä työpajatoiminnan toteutuksesta) vastasi 21 % vastanneista.